

جستاری در آثار کرونا بر سیاست داخلی

■ نیما بهزادیان

مقدمه

بحران کرونا جهان شمول‌ترین پدیده قرن حاضر است که همه عرصه‌های زندگی را درنوردیده است. در ایران مثل بسیاری از کشورهای دیگر، تبعات مستقیم این بحران در درجه نخست بر جان و سلامتی افراد و در درجه دوم بر آرامش روانی، کسب‌وکار، تحصیل، معاشرت‌های اجتماعی و امور روزمره قابل مشاهده است. با وجود این فضای سیاست داخلی کشور نیز از آثار این پدیده در امان نمانده، نقطه عطفی است که با فرصت و تهدید میدانی می‌سازد تا عیار حکمرانی، انسجام همگانی و بلوغ یک دولت - ملت برای فائق آمدن بر آن به محک آزمون و تجربه گذاشته شود.

۱. فرصت‌ها

۱-۱. همبستگی ملی

اگر از احتکار برخی اقلام به دست عده‌ای معدود صرف نظر کنیم، بحران اخیر موجی از همبستگی

اجتماعی را در کشور به وجود آورد؛ احساس انسجام ملی با کمک به اقشار آسیب‌دیده تقویت و در گوشه‌کنار، معافیت‌های مالی انسان دوستانه برای هم‌نوعان در نظر گرفته شد. برخلاف غربی‌ها، در اینجا خبری از صحنه‌های زشت هجوم به سمت مراکز خرید و غارت فروشگاه‌ها نبود و خویش‌ن‌داری بالایی وجود داشت؛ زیرا از خلیقات درخشان جامعه ایرانی این است که در بلایای طبیعی، عواطف جریحه‌دار شده به ایجاد همدلی و مشارکت فعال می‌انجامد.

«کرونا حاکمیت را یکپارچه و فاصله میان حکومت و جامعه را تا حدی ترمیم خواهد کرد؛ زیرا هم دشمن مردم و هم دشمن حکومت است». اهمیت این مسئله آنجاست که بحران‌های متراکم طبیعی و انسانی در سال ۹۸، به‌خصوص ماجرای ناآرامی‌های آبان ماه و سقوط هواپیما به تقابل حکومت با بخشی از مردم انجامید و «نسبت دولت-ملت» در معرض خطر قرار گرفت. کرونا با همه خسارت‌هایش، دست‌کم

در کوتاه‌مدت به‌صورت خصم مشترک، نظام و آحاد مردم را در یک کشتی خواهد نشاند. برای سیاسیون هم روشن شد اختلافات سلیقه‌ای و حاشیه‌ای چگونه در شرایط بحرانی رنگ می‌بازد و «وحدت حکمرانی» اهمیت می‌یابد.

۲-۱. غرور ملی

هویت ملت با حماسه و قهرمان‌ها بیش تثبیت می‌شود. اتفاقاً ترازوی‌ها و مصیبت‌های ملی فرصتی برای بازسازی این هویت و غرور است. دیروز نظامیان و آتش‌نشانان و امروز صنف پزشکی و درمانی این بار را بردوش گرفته است. جامعه ما که برای تخطئه هویت و موجودیت خود زیر بمباران رسانه‌ای قرار دارد، باید قهرمان خلق کند و حماسه بیافریند. بحران کرونا این جمله «ژیزک» را تداعی می‌کند که گاهی تنها راه نجات آمدن بحران است - ولو ساختگی - تا از دل این بحران راه نجات پیدا شود؛ همچون خدمتکاری که خانه